

Scénář – JAROSLAVA VELARTOVÁ

Zpracovali žáci ZŠ Jičíněves: Rozálie Marie Tošnerová, Beáta Zrůstová, Kevin Horváth, Tereza Janeková pod vedením Mgr. Dariny Šindlářové

„ Táta chodil nahoru, tam jsem já nesměla, a tam se jenom tak tlumeně mluvilo. “

1: Nahore totiž tajně nocoval odbojář, Antonín Zaplatílek. Byl v nepřítomnosti odsouzen k smrti a hledán gestapem. Za jeho dopadení byla údajně vypsána odměna milion říšských marek.

„On vždycky u každé rodiny přespal jen jednu noc, aby neměli Němci šanci ho chytit. Takže tady tu jednu noc přespal a on vždycky těm rodinám říkal, že to jsou světlušky“.

2: Paní Jaroslava Velartová, rozená Hrdá, do života vstupovala v těžkých a nebezpečných dobách 2. světové války. A ani poválečná doba nebyla pro její rodinu jednoduchá.

„Protože pocházím z rodiny kosteleckého sedláka Fr. Tomášů, zažili jsme si své.

3: Statek založil už pradědeček paní Jaroslavy. V době, o které vyprávíme, statek vedl strýc paní Jaroslavy, František Tomášů.

„ Můj děda byl výborný hospodář a strejda to po něm zdědil. Měl rád stroje. Lidé si ho vážili, zaměstnanci se u něj měli dobře. ... co patřilo ke statku. „

4: Po únorovém puči 1948 se všechno změnilo. František Tomášů nesměl mít zaměstnance. Na všechno zůstal sám se svojí ženou, děti neměli. Naštěstí bydlela rodina naší pamětnice ve vile nedaleko statku.

„S maminkou jsme chodili do statku pomáhat. Hlavně dojit krávy. Já se ale nejraději motala kolem koní. Museli jsme tam chodit ale až večer po setmění, aby nás nikdo neviděl. To by měl strejda malér a my také.“

5: František Tomášů musel plnit dodávky. Když je nesplnil, dostal pokutu.

„ Ráno se třeba narodilo tele, které se muselo nahlásit, vyplnit lístek jako hlášenku. Strejda odchytil starostu Bočka, když šel na pole s krávy. 'Franto, vystav mě lístek.' Jenže tomu se pochopitelně s krávy nechtělo vracet, tak mu řekl, že to nechají na večer. Mezitím to někdo stihl udat a strejda dostal 8 dní vězení a pokutu 80 tisíc, že zatajil tele. Strejdu nakonec zavřeli do vězení ve Valdicích, ale ve dne ho vozili na pole, aby tam dělal. Jak jsem říkala, byl výborný hospodář a jako jeden z mála rozuměl strojům, proto ho státní statky potřebovaly.“

6.: V roce 1953 statek komunisté definitivně zabavili.

„ Bylo hrozné sledovat, jak ze statku odvázejí, co se jim hodí. Odvedli krávy, býky, některá zvířata skončila na jatkách. Pamatuju si akorát na to, jak jsem brečela, když odváděli koně. “

7: Pan Tomášů se mohl odstěhovat k rodičům své ženy do sousedních Dolan. To jen díky tomu, že ho potřebovali jako odborníka přes stroje. Oba manželé museli pracovat ve statku. Jejich výplata šla na splácení vymyšlených dluhů. Měli ale dovoleno chovat 40 slepic. Tak žili z prodeje vajec.

„ Když strejdovi sebrali statek, tak se zjistilo, že náš barák nemá ještě přepsané papíry na moji maminku, jak to mělo být a sebrali ho tedy se statkem. Bylo to hrozný, protože každé tejdě maminka brečela, protože pořád chodily papíry, že se máme vystěhovat. Nakonec jsme tady zůstali, ale nahoru do pokoje nastěhovali státní statky svoje zaměstnance. Někteří byli dobří, někteří se chovali hrozně. Odpadky házeli z okna do zahrady, někteří kradli. V přízemí v pokojíku byla kancelář národního výboru, potom kancelář státního statku. Byla nouze o všechno. Nám zůstala na bydlení kuchyň a ložnice. Topilo se jenom v kuchyni, do vymrzlé ložnice jsme chodili jenom spát, a to nám maminka dávala pod nohy nahřátou žehličku. Jenom na Vánoce se otevřely dveře do ložnice, aby se tam dostalo trochu tepla. “

8: Někdy v šedesátých letech statky dům vrátili a kancelář odstěhovali. Jedno dobré jim z té doby zbylo. Telefon. Státní statek ho nechal zavést do kanceláře a v domě už pak zůstal.

“ Do Tomášova statku jsme téměř nechodili. Člověk by byl brečel, když viděl, jak je to tam smutné, pusté. „

9: Dlouhé roky si statku nikdo nevšímal. Sice tam byl pořád někdo ubytovaný, ale jen v části obytné budovy. O zbytek se nikdo nestaral. Na konci 80. let statky zbořily hospodářské budovy a ostatní se také začalo rozpadat. Po sametové revoluci Jaroslava Velartová, jako poslední dědička, zažádala v rámci restitucí o vrácení rodového majetku. Získala ale už jen ruiny.

„Ted' to vypadá ale, že statek znovu ožije. Můj syn Lukáš se rozhodl, že naváže tam, kde můj strejda skončil. Chce začít hospodařit a statek znovu postavit. Pokud možno tak, jak tenkrát vypadal. Doufám, že se mu to podaří.“